

УДК 338.48:35.072.3:332.1

*Порхун В. В., здобувач вищої освіти ОС «Магістр»,
Прямухїна Н. В., д-р екон. наук, професор,
Донецький національний університет імені Василя Стуса*

ОРГАНІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ТУРИСТИЧНИМ ПОТЕНЦІАЛОМ ВІННИЦЬКОГО РЕГІОНУ

Анотація. У дослідженні описано організації державного управління туристичним потенціалом Вінницького регіону в умовах війни. Незважаючи на значні втрати та обмеження, туризм стає каталізатором економічного зростання та збереження ідентичності. Аналізується необхідність формування ефективної регіональної політики, адаптованої до воєнного часу. На прикладі Вінниччини зображується позитивна динаміка туристичного збору, що підтверджує важливість стратегічного управління, співпраці влади та бізнесу для створення конкурентоспроможного туристичного продукту.

Ключові слова: Державне управління, туристичний потенціал, регіональна політика, Вінницький регіон, воєнний стан, стратегічне управління.

У сучасних умовах війни туризм в Україні зазнає серйозних втрат. Збройна агресія російської федерації завдає значної шкоди інфраструктурі, природі та унікальним рекреаційним ресурсам. Частина територій окупована або небезпечна для відвідування, що суттєво обмежує туристичну активність. Разом із цим спостерігається зниження туристичного попиту: іноземний турпотік скоротився, а громадяни України часто не мають фінансових чи емоційних ресурсів для подорожей.

Попри складнощі, війна стала каталізатором нових можливостей для розвитку галузі. Зросла кількість туристів, які приїждять до України, зокрема до безпечніших регіонів, аби на власні очі побачити унікальність української культури, традицій і побуту. У післявоєнний період очікується активізація міжнародного інтересу до України як держави, що виборола свободу та зберегла свою ідентичність [4].

У такій ситуації вкрай важливо формувати ефективну і збалансовану державну і регіональну політику у сфері туризму та першочергово направляти зусилля на стимулювання розвитку територій, їх економічне зростання, підвищення рівня і якості життя громадян, створення нових робочих місць, забезпечення сприятливих умов для розвитку малого та середнього бізнесу, розвитку зеленого туризму, збереженню історико-культурної спадщини, формуванню нових напрямів туризму та туристичних дестинацій тощо.

У сучасних умовах туристична сфера стає важливою складовою загальнодержавної політики не тільки як гуманітарний її пріоритет, але й як економічний, політичний та соціальний. Необхідно, щоб усі зацікавлені сторони – держава, регіони, органи місцевого самоврядування, бізнес-середовище, громадськість направляли свої спільні зусилля на розбудову туристичної інфраструктури та створювали конкурентне середовище, здатне відповідати вимогам найвибагливіших туристів [2].

Натомість регіональна політика у туристичній сфері бере за основу визначену національну політику у зазначеній галузі та реалізує її через регіональні прог-

рами розвитку туризму, які розробляються із врахуванням специфіки території, ресурсного потенціалу, економічної та екологічної ситуації, визначених пріоритетів, запитів місцевого населення тощо.

Здійснення ефективного керівництва туристичною сферою на регіональному рівні потребує створення чіткої та дієвої організаційної структури управління туристичним сектором економіки, що забезпечується ефективною та оперативною комунікацією між усіма учасниками процесу – від місцевих органів влади та підприємств до туроператорів і туристичних асоціацій. Це також передбачає розробку та впровадження чітких стандартів і нормативів, що сприятимуть сталому розвитку туристичної інфраструктури, поліпшенню якості послуг та оптимізації ресурсів для залучення більшої кількості туристів. До того ж важливим є постійний моніторинг і аналіз ринку, що дає змогу своєчасно реагувати на зміни та адаптувати стратегії розвитку.

Стратегічне управління розвитком Вінницького регіону, зокрема і туристичною сферою, передбачає здійснення управління взаємодіючими програмами і проектами, ухваленими на регіональному рівні, які відповідають визначеним пріоритетам розвитку та інтересам. На Вінниччині туризм цілком об'єктивно визначено однією зі стратегічних сфер регіонального розвитку. Це врегульовано відповідними документами, що ухвалені на місцевому рівні. Перед обласною владою постійно постають нові завдання і цілі щодо впровадження дієвих кроків із розвитку територій, привабливих для туристів, та створення конкурентоспроможного місцевого туристичного продукту, що збільшить привабливість регіону для туристів і, як наслідок, кількість відвідувачів. Зрозуміло, що така робота має проводитися органами влади разом із територіальними громадами регіону, представниками бізнесу та активною громадськістю [3].

Важливим показником зростання туристичних потоків є сума надходжень до місцевих бюджетів від туристичного збору, яка доводить позитивну динаміку розвитку туризму в області. У перший рік повномасштабної війни обсяг туристичного збору становив 2,3 млн грн, що на 300 тис. грн менше ніж у 2021 році. У 2023 році цей показник становив 3,9 млн грн, що більше ніж у 2021 році на 25 % або на 1 млн грн. За 2024 рік від туристичного збору до бюджетів громад області надійшло майже 5,5 млн грн, що на 40 % більше порівняно з попереднім роком. За 9 місяців 2025 року цей показник становить 4,4 млн грн [4; 5].

Отже, звертаємо увагу, що державна політика у сфері туризму розглядається як цілісна система визначених пріоритетів, стратегій розвитку, заходів, нормативних механізмів, направлених на реалізацію органами державної влади управлінських функцій із метою регулювання, мотивування та сприяння подальшого розвитку туристичної сфери на національному рівні. Саме на державному рівні створюються фундаментальні основи для впровадження регіональної туристичної політики.

Відповідно регіональна політика у туристичній сфері бере за основу визначену національну політику у цій галузі та реалізує її через регіональні програми розвитку туризму. Основними чинниками, які відіграють вирішальну роль у формуванні регіональної політики у сфері туризму, в сучасних реаліях можна вважати політико-правові та безпеки туризму, що реалізуються в процесі підготовки

стратегії регіонального розвитку та галузевої туристичної програми, які матимуть чітку і зрозумілу ціль, місію, розроблені дієві заходи та відповідне фінансування для впровадження цих заходів із метою досягнення визначеної цілі.

Список використаних джерел

1. Яремчук О. І. Стан і перспективи розвитку внутрішнього туризму в Україні в умовах воєнного стану. *Економіка. Управління. Інновації*. 2023. № 2(34). С. 92–97 (дата звернення: 29.09.2025).
2. Гончарук Н., Коледа Г. Система управління сферою туризму в умовах децентралізації влади в Україні. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2018. Вип. 4(39). С. 95–103.
3. Матеріали Вінницької обласної військової адміністрації. Аналітичні звіти про стан туризму у регіоні (2021–2025 рр.). URL: <https://vin.gov.ua/invest/84-analytika> (дата звернення: 29.09.2025).
4. Державне агентство розвитку туризму України. <https://www.tourism.gov.ua> (дата звернення: 29.09.2025).
5. Туризм в Україні: статистичний збірник. Державна служба статистики України. Київ: Держстат, 2024. 112 с. (дата звернення: 29.09.2025).